

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἡ ὑποεπιτροπὴ γιὰ τὴν Ἴσοπολιτεία ποὺ κατάρτισθη ἀπὸ τὴν Π.Ε.Γ.Ο. (Πανελληνία Ἐνωσις Γυναικείων Ὄργανώσεων, ὅπως διαμορφώθηκε ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ Γυναικεία Ἐργασία), ὡς πρῶτο καὶ κύριο μέλημά της ἔθεσε νὰ συντάξει ἕνα ὑπόμνημα πρὸς τὴ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ, μέσα σὺν ὁποῖο νὰ ἐκθέτει ὅλα τὰ αἰτήματα τοῦ ὀργανωμένου γυναικείου κόσμου. Τὸ ὑπόμνημα αὐτὸ ἀνέλαβε νὰ τὸ υποβάλει στὴ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ μιὰ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἀντιπροσώπους διαφόρων γυναικείων ὀργανώσεων. Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελέσθηκε ἀπὸ τὴν κ. **Ραλλοῦ Γεωργαντᾶ**, πρόεδρο τοῦ Ε. Σ. Ε. τὴν κ. **Αὔραν Θεοδωροπούλου** τοῦ Σ. Δ. Γ., τὴν κ. **Ἐφη Πανσελήνου** τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνίδων Ἐπιστημόνων, τὴν κ. Ἀγνή Ρουσοπού-

λου καὶ τὴν κ. Μαρία Σβώλου. Ὁ πρόεδρος τῆς Συνταγματικῆς Ἐπιτροπῆς, κ. Ἄλ. Παπαναστασίου δέχτηκε τὶς ἀντιπροσώπους τῶν γυναικείων ὀργανώσεων στὴ Βουλὴ, τὴν ὥρα ποὺ συνεδρίαζε ἡ ὑποεπιτροπὴ καὶ παρακάλεσε τὶς κυρίες νὰ τοῦ ἀναπτύξουν τὰ αἰτήματά τους.

Ἡ κ. Αὔρα Θεοδωροπούλου εἶπε ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Ἴσοπολιτείας τῶν γυναικῶν στὴν Ἑλλάδα εἶναι πιά ἀρκετὰ ὄριμο καὶ δὲ νομίζει ὅτι χρειάζεται ν' ἀναπτύξει τὰ ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ χορηγηθῇ καὶ στὶς Ἑλληνίδες τὸ στοιχειῶδες δικαίωμα κάθε πολίτου μιᾶς χώρας, ποὺ τὸ πολίτευμά της στηρίζεται σὲ δημοκρατικὰς ἀρχάς, τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου. Ἐπρόσθεσε, ὅτι ἀν εἶχε ἄλλοτε γιὰ τοὺς

πολιτικούς κάποια αξία τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἴδια ἢ γυναικεία δὲν ἐνδιαφέρεται γι' αὐτὸ τὸ δικαίωμα, σήμερον, ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιδημική συγκέντρωση τῶν γυναικῶν τῆς 24 Μαΐου ἐ. ἔ. τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἐξέλιπε. Ἡ Ἑλληνίδα σήμερον ἔχει συνείδηση τῶν δικαιωμάτων της καὶ τὰ ζητᾷ. Μίλησε ἐπειτα γιὰ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλιστῇ ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τὸ δικαίωμα τῆς γυναικῆς στὴν ἐργασία, γιὰ νὰ μὴν εἶναι ἔρμαιο τῆς καλῆς ἢ κακῆς διαθέσεως τῶν ἐκάστοτε ὑπουργῶν, ποὺ συνήθισαν νὰ ρυθμίζουν μὲ ἀυθαίρετα διατάγματα τὰ μεγαλύτερα καὶ ζωτικώτερα κοινωνικά ζητήματα.

Ὁ κ. Παπαναστασίου εἶπε τότε ὅτι καλὸ θὰ ἦταν νὰ μὴν τὰ ζητοῦν ὅλα οἱ γυναῖκες καὶ νὰ βάζουν μόνοι τους περιορισμοὺς στὶς διεκδικήσεις των, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τὶς ἐπιτύχουν. Π. χ. νὰ ἐξαιρεῖται τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα καὶ τὸ ἐκκλησιαστικόν. Ἡ κ. Θεοδωροπούλου ἀπήντησε ὅτι καὶ σὲ ἄλλες χώρες, ὅπου τὸ Σύνταγμα τοὺς καθιερώνει τὴν ἰσότητα στὴν ἐργασία, ὅπως λ. χ. στὴν Τσεχοσλοβακία, δὲν ὑπάρχουν γυναικῆς στρατιωτικοί, ἄλλως τε οἱ γυναῖκες εὐχονται νὰ λείψει κάποτε καὶ γιὰ τοὺς ἄνδρες αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Ἡ κ. Σβώλου ἀνέφερε τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν καὶ τοὺς ἀθλίους ὁρους τῆς ἐργασίας των. Ἡ γυναικεία ἀντιπροσωπεία ζήτησε νὰ καθιερωθῇ ἡ προστασία τῆς μητρότητος ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν ἢ μητρότης προέρχεται ἀπὸ γάμο ἢ ὄχι, γιὰτὶ κυρίως ἡ προστασία αὐτὴ ἀποβλέπει τὸ παιδί, ποὺ εἶναι ὁ μέλλον πολίτης καὶ ὅλοι ἀναγνωρίζουν τὴ σημασία ποὺ ἔχουν οἱ ὁροι τῆς ζωῆς τῆς θρεφτικῆς ἡλικίας γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ὑγεία του σ' ὅλη του τὴ ζωὴ.

Ἀφοῦ ἀνέπτυξαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὑπόμνηματος, ὁ πρόεδρος τὶς εὐχαρίστησε καὶ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰ αἰτήματά τους καὶ θὰ μελετήσουν προσεχτικῶς τὸ ὑπόμνημα.

Ὁ Σ. Δ. Γ. εἰδοποιήθηκε ἀπὸ τὰ τμήματά του Θεσσαλονίκης, Σεργῶν, Σάμου καὶ Ἀμφίσης, ὅτι ἐστειλαν τηλεγραφήματα στὴ Συναγματοκλήτῃ Ἐπιτροπῇ, ζητώντας νὰ γίνουν δεκτὰ τὰ αἰτήματα τῶν γυναικῶν.

Ἡ Π. Ε. Γ. Ο. συνεχίζει τὶς ἐνέργειές της, καταρτίζοντας διάφορες ἐπιτροπὲς ἀπὸ ἀντιπροσώπους ποὺ ἐπισκέπτονται τοὺς διαφόρους πολιτικούς ἀρχηγούς γιὰ νὰ τοὺς ζητήσουν νὰ υποστηρίξουν τὰ γυναικεία αἰτήματα. Γιὰ τὴν ὥρα οἱ κ. κ. Σοφούλης, Καφαντάρης, Παπανδρέου καὶ Μυλωνᾶς ἔχουν δηλώσει ὅτι εἶναι ἀπόλυτα σύμφωνοι.

Τὸ ὑπόμνημα τῶν γυναικείων ὀργανώσεων

Ὁ ὀργανωμένος γυναικεῖος κόσμος τῆς χώρας μας, κινούμενος ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι ὄριμος, καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλεται πλέον ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς ἰσοπολιτείας τῶν γυναικῶν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ υποβάλῃ εἰς τὴν Ἑπιτροπὴν Ἐπιτροπὴν τὸ παρὸν ὑπόμνημα μὲ τὴν εὐκτασίαν τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Αἱ Ἑλληνικαὶ Γυναικεῖαι Ὀργανώσεις, διαπιστοῦσαι ὅτι εἰς τὸ πλεῖστον τῶν πολιτισμένων χωρῶν ἔπαυσε σχεδὸν νὰ ὑφίσταται ζήτημα γυναικείας ἰσοπολιτείας, θεωροῦν

καθῆκον των νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν νὰ ρυθμίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὅποιον ἢ ἡγορήθῃ εἰς τὴν χώραν μας ἢ ἐλάχιστα μόνον ἐβίγη μέχρι σήμερον.

Δὲν πρόκειται, νομιζόμεν, περὶ ζητήματος τὸ ὅποιον δύνηται πλέον νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς στερούμενον σοβαρότητος. Πρόκειται περὶ ζητήματος θίγοντος ἀντιθέτως αὐτὴν τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν βάσιν τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας, ἐπεκτεινομένου καὶ ἀφορώντος τὴν κοινωνικὴν καὶ νομικὴν πλευρὰν τῆς κοινωνικῆς μας διαρθρώσεως.

Τὰ γυναικεία ζητήματα καὶ τὰ αἰτήματα τῶν ὀργανωμένων γυναικῶν τῆς χώρας μας, ἂν ἀναφέρονται κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν οικονομικὴν ἐξίσωσιν τῶν φύλων, ἐκτείνονται καὶ ἀναφέρονται ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ γενικώτερα σημεῖα σπουδαιότητας κοινωνικῆς σημασίας, ὡς εἶνε τῆς προστασίας τῆς μητρότητος καὶ τῶν παιδιῶν, τῆς σωματεμπορίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ γενικῶς τῆς ἀνυψώσεως τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς στάθμης τῶν λαϊκῶν τάξεων. Τὸ ὑπόμνημά μας δὲν ἐργεταὶ παρὰ νὰ ἐκφράσῃ ἀνάγκας κοινωνικῆς, ἀνάγκας τὰς ὁποίας ἔχει ὁ κοινωνικὸς τῆς χώρας ὀργανισμός.

Α'. Πολιτικά δικαιώματα

Ἡ ἀνάγκη χορηγήσεως πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰς τὴν γυναῖκα στηρίζεται πρωτίστως εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν πολιτῶν ἐπὶ τῆς ὁποίας βασιζόμενα τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα.

Ἡ ἀρχὴ τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ, τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς κρατικῆς βουλήσεως ἀπὸ τὴν βούλησιν τοῦ ἀνπροσωπευομένου λαοῦ, ἐκφράζεται διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Ἐπομένως μόνον ἔταν ὁ κύκλος τῶν ψηφίζόντων πολιτῶν εἶναι εὐρύτατος, τείνων νὰ περιλάβῃ ὀλόκληρον τὸν ἀνθρώπινον πληθυσμὸν μιᾶς χώρας, μόνον τότε πραγματοποιεῖται λογικῶς ἡ δημοκρατικὴ αὐτὴ ἀρχή. Ἡ στέρησις τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου πέραν τοῦ ἡμίσεως τῶν κατοίκων μιᾶς χώρας, ὡς εἶναι ὁ γυναικεῖος πληθυσμὸς τῆς καὶ ἡ περιορισθὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλογέων εἰς τὸ κάτω τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν, ἀποτελεῖ ἀρνησιν τῶν θεμελιωδῶν δάσεων τῆς δημοκρατίας, εἴτε βασιλευομένη εἶναι αὕτη εἴτε ἀπλή. Ἀποτελεῖ ἀντίφασιν τὸ νὰ καθιερωθῇ ἀφ' ἑνὸς διὰ τοῦ Συντάγματος ἡ ἀρχὴ τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ καὶ νὰ καθορίζεται ὡς μορφή τοῦ πολιτεύματος ἡ δημοκρατικὴ, ἀφ' ἑτέρου ὅμως τ' ἀπονέμεται ἡ ἰδιότης τοῦ πολίτου, ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλογέως εἰς μόνον τοὺς ἀρρενας, ὡσὰν αἱ γυναῖκες νὰ μὴ συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸν ἀνεγνωρισμένον κυρίαρχον λαόν.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἡ φύσις τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ὡς κρατικῆς λειτουργίας, ἡ ἐνάσκησις τῆς ὁποίας ἔχει ἀνατεθεῖ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καλύψῃ καὶ τὴν πρακτικὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως, τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀποτελεῖ μέσον πρὸς προστασίαν τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων διὰ τῆς κατακτήσεως πολιτικῆς δυνάμεως.

Αἱ γυναῖκες, ἀναγκασθεῖσαι ὡς ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν συνθηκῶν τῆς παραγωγῆς νὰ λάβουν εὐρύτατα μέ-

ρος ως παράγοντες της όλης οικονομίας. Έχουν αναμφισβητήτως να υπερασπίσουν σήμερα, εκ παραλλήλου με τους άνδρες, συμφέροντα και οικονομικά, αλλά και κοινωνικά με καμμίαν δε αίτιολογίαν δεν είναι δυνατόν να στεροϋνται το στοιχειώδες μέρος της ειρηνικής επιδιώξεως αυτών, ως είναι η ψήφος.

Εξ άλλου, από της καθαρως κοινωνικής πλευρας, η συμμετοχή των γυναικών εις την ανάδειξιν των μελών των αντιπροσωπευτικών σωμάτων, αλλά και η εισόδος των ως μελών εις αυτά, με τα έφοδια που διαθέτουν σήμεραν τά τε πνευματικά και τα της ιδιαιτέρας ψυχοσυνθέσεως των των, ιδιαιτέρων ενδιαφερόντων των, θα καταστήσουν την Έλληνίδα πολύτιμον παράγοντα εις την βελτίωσιν και αύτης της ποιοτικής συνθήσεως των αντιπροσωπευτικών σωμάτων. Είναι γεγονός ότι αι γυναίκες έχουν να συνεισφέρουν και ιδιαίσους ικανότητας και ζωηρόν ενδιαφέρον διά την επίλυσιν ώρισμένων ζητημάτων.

Άλλως τε παντού όπου ανεγνωρίσθη η ίσοπολιτεία των φύλων, και εις αύτην την έως προχθές καθυστερημένην Τουρκίαν, το αποτέλεσμα υπήρξεν άγαθόν. Όσον διά τον ίσχυρισμόν ότι η ψήφος των γυναικών θα στρέψη την κατεύθυνσιν της χώρας είτε προς την μίαν είτε προς την άλλην κατεύθυνσιν, δεν είναι καθόλου σοβαρός, καθόσον αι γυναίκες ακολουθούν και αυται τα διάφορα πολιτικά ρεύματα και κατανομονται εις τα διάφορα κόμματα, ως απέδειξαν και αι τελευταίαι δημοτικαι εκλογαί.

Όσον διά τα λοιπα επιχειρήματα που προεβλήθησαν εκάστοτε κατά της παροχής ψήφου εις τας γυναίκας, δεν έχουνται σοβαρότητος. Η γυναικεία ώριμότης, την όποιαν κυρίως ζητεί, δεν έρχεται παρά διά της βιοπάλης. Εις αύτην από δεκαετηρίδων ήδη έρρίφθη η γυναικεία της χώρας μας και μάλιστα υπό πληροτέρους όρους από τον άνδρα. Η πολιτική εξ άλλου ώριμότης μόνον με την άσκησιν των πολιτικών δικαιωμάτων είναι δυνατόν ν' αναπτυχθῆ, αλλά και το γεγονός της ύπάρξεώς της να κριθῆ. Διά τους ως άνω λόγους ο ώργανωμένος γυναικείος κόσμος ζητεί:

Όπως περιληφθῆ εις το Σύνταγμα διάταξις διά της οποίας σαφώς να ορίζεται ότι άπονέμονται δι' αύτου τούτου του Συνομοσπονδίας πλήρη πολιτικά δικαιώματα εις τας γυναίκας, ήτοι να εκλέγουν και να εκλέγονται υπό τους αυτούς όρους με τους άνδρας διά τα νομοθετικά σώματα την τοπικήν αυτοδιοίκησιν οιουδήποτε βαθμού και διά πᾶν έν γένει αίρετόν αξίωμα άπορρέον εκ της καθολικής ψήφου και να μην άφεθῆ η άπονομή των ως άνω δικαιωμάτων εις την νομοθετικήν έξουσίαν. Επίσης ζητεί να περίληφθῆ εις το Σύνταγμα διάταξις όριζουσα σαφώς και κατά τρόπον μη επιδεχόμενον παρερμηνείας ή άμφισβητήσεως ότι αι γυναίκες άπ' ευθείας εκ του Σύντάγματος, όχι δε δι' ειδικού εκάστοτε νόμου, έχουν το δικαίωμα να καταλαμβάνουσι υπό τους αυτούς όρους με τους άνδρας (προσόντα διαγωνισμού κτλ.) οιοδήποτε δημοσίαν θέσην, αξίωμα ή λειτούργημα, ως επίσης και να σταδιοδρομούν υπό τους αυτούς άπολύτως όρους (προαγωγή κτλ.).

Είναι γνωστόν ότι, μολοντί το Σύνταγμα του 1927 είχε κατοχυρώσει την ίσότητά των φύλων διά την κατάληψιν των δημοσίων θέσεων, όμως λόγω της έρμηνευτικής δηλώσεως του άρθρου 6, ώρισμένοι νόμοι απέκλειον την είσοδον των γυναικών εις ώρισμένας θέσεις. Τελευταίως όμως σειρά άναγκαστικών νόμων και συντακτικών πράξεων έπληξε καιρίως το δικαίωμα των γυναικών διά την κατάληψιν δημοσίων θέσεων εκ των νομοθετημάτων τούτων ώρισμένα ισχύουσιν ακόμη αλλά άνεστάλησαν άπλως χωρίς να καταργηθούν.

Είναι νομίζομεν άνάγκη να κατανοηθῆ ότι η Έλληνική έρρίφθη εις την βιοπάλην διά να ανταπεξέλλῃ εις τας βιοτικές ανάγκας όχι μόνον τας ιδίικας της αλλά και της οικογενείας της. Άκόμη ότι η γυναικεία εργασία είναι σήμεραν άνάγκη οικονομική και κοινωνική. Συνεπώς ούδεις δικαιούται να στερη, ιδίως από μεγάλας κοινωνικές ομάδας, τα μέσα του τιμίου βιοπορισμού, μειώνων συγχρόνως τας παραγωγικάς δυνάμεις της χώρας. Επί πλέον δεν είναι δυνατόν να συνεχίζεται η έξομοίωσις των γυναικών προς τους άλλουδαπούς, οι όποιοι στεροϋνται το δικαίωμα να εισέρχονται εις δημοσίας θέσεις. Εις την αύτην σειράν των πολιτικών δικαιωμάτων ζητούμεν να καθιερωθῆ και το δικαίωμα των γυναικών να είναι άναγοικαί διά να εκφράζει, προκειμένου περι έπιβολῆς η όχι ποινῆς, την εκάστοτε αντίληψιν της δημοσίας γνώμης, είναι άναγκαίον να μετέχουν και αι γυναίκες, τούτοις του πληθυσμού της χώρας, εις τα έρχοτά δικαστήρια και λόγω ακόμη της ιδιαιτέρας ιδιοσυγκρασίας και ψυχοσυνθέσεώς των.

Β'. Ατομικά Δικαιώματα

Αί γυναικείαι όργανώσεις έχουντι την αντίληψιν ότι ιδιαιτέρως πρέπει να κατοχυρωθῆ το δικαίωμα της γυναικός εις την εργασίαν. Εκτός των λόγων τους όποιους ήδη αναφέραμεν, είναι άνάγκη να κατανοηθῆ ότι η εργασία αποτελεί στοιχειώδες δικαίωμα, αλλά και καθήκον κάθε ανθρώπου και η πολιτεία, όχι μόνον όφείλει να κατοχυρώνει, αλλά και να εξασφαλίζει την δυνατότητα της άσκήσεώς του. Να καθιερωθῆ η έλευθερία της εργασίας της γυναικός και εις τας ιδιωτικές επιχειρήσεις και τα επγγέλματα. Και ακόμη η αρχή: **Ίση άμοιβή δι' ίσην εργασίαν.** Διότι, ως είναι γνωστόν σήμεραν η γυναικεία εργασία είναι υποτιμημένον έμπόρευμα του όποιου ο έξευτελιμός έχει και άμεσον αντίκτυπον επί της άνδρικής πληρωμῆς, ενώ μειώνει το μικρόν εισόδημα των οικογενειών των εργαζομένων τάξεων.

Εξ άλλου, ο ώργανωμένος γυναικείος κόσμος αίσθάνεται το καθήκον να επισύρῃ ιδιαιτέρως την προσοχήν ύμών επί της μεγάλης δυστυχίας η οποία διαρύνει σήμεραν τας λαϊκάς τάξεις, η οποία φθάνει μέχρις πλήρους άπαθλιώσεώς των και να υποδείξη την άνάγκην να καθιερωθῆ συνταγματικώς η ύποχρέωσις της νομοθεσίας να συντελῆ εις την άνύψωσιν της οικονομικής στάθμης του εργαζομένου λαού. Να δοθῆ έντολή εις την νομοθετικήν έξουσίαν να ορίξη εκάστοτε διά νόμων, κατώτατον έριον μισθού και ήμερομισθίου, έξα-
(Συνέχεια στην 6η σελίδα)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓ(Τ)ΟΣ

(Συνέχεια εκ τῆς 4ης σελίδος)

επιβαλίζον τὴν στοιχειώδη συντήρησιν, ὁμοίον δι' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἐπὶ πλέον ἔχομεν τὴν συνείδησιν ὅτι καὶ τὰ γυναικεία ζητήματα, διὰ νὰ προαχθοῦν, χρειάζεται νὰ λειτουργήσῃ πλήρως τὸ σύστημα τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν, ἐκτὸς τῆς γενικωτέρας ἀξίως τῶν θεσμῶν αὐτῶν, ὑπὸ τὴν παράδοσιν τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη καὶ ἀπετύχθη ἡ χώρα μας. Ἄλλως τε οἱ θεσμοὶ αὐτοὶ κατοχυρώθησαν ἤδη ἀπὸ 812 τὰ Ἑλληνικὰ Συντάγματα. Διὰ τοῦτο ζητοῦμεν:

Νὰ κατοχυρωθῇ πλήρως μὲ τὸ Σύνταγμα ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, ἢ ἐλευθερία τῆς κινήσεως, ἀπαγορευομένης τῆς ψηφίσεως ἐξαιρετικῶν νόμων τόσο διὰ τὴν δίωξιν τῶν ἰδεῶν ὅσον καὶ εἰς βλάβος τῶν φύλων. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον εἶναι γνωστὸν ὅτι ὠρισμένοι νόμοι καταξυτελείουν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ κράτος, ὡς οἱ νόμοι διὰ τὸν διακανονισμόν τῆς πορνείας, τοὺς οἰκοὺς ἀνοχῆς κλπ.

Ἐπίσης ζητοῦμεν, νὰ κατοχυρωθοῦν πλήρως ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως, τῆς συνειδήσεως, τοῦ τύπου, τοῦ λόγου, τοῦ συνέχεσθαι καὶ τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας καὶ νὰ καταργηθῇ ἡ ἐπιβολὴ ποινῶν, ὡς ὁ ἐκτοπισμὸς, ἀνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

γ'. Προστασία τῆς μητρότητος

Ἡ μητρότης εἰς κάθε πολιτισμένην χώραν θεωρεῖται ὡς κοινωνικὴ λειτουργία, ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ προστατεύεται ἀπὸ τὸ κράτος. Τὴν κοινωνίαν ἐνδιαφέρει κυρίως τὸ παιδί, ὁ αὐριανὸς πολίτης. Διὰ τοῦτο ἡ φροντίς τῆς πολιτείας πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς κοήσεώς του καὶ κατ' οὐδένα λόγον νὰ γίνεταί διάκρισις εἰς τὴν προστασίαν τῆς μητρότητος σχετικῶς μὲ τὴν νόμιμον ἢ μὴ πρόελευσιν τοῦ τέκνου. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐργαζομένη μητέρα δεόν νὰ τύχῃ ἰδιαιτέρας προστασίας ἐντελῶς θετικῆς, μὲ τὴν ἴδρυσιν ὅλων τῶν θεσμῶν προνοίας, ποὺ ὀφείλου νὰ περιθάλλουν τὸ παιδί μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως, ἐνῶ παραλλήλως θὰ βοηθοῦν τὴν ἐργαζομένην μητέρα. Διὰ τοῦτο ζητοῦμεν:

Νὰ περιληφθῇ ἄρθρον εἰς τὸ Σύνταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἡ μητρότης ὡς κοινωνικὴ λειτουργία διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους. Τὸ κράτος ὀφείλει νὰ προστατεύῃ τὴν ἐργαζομένην μητέρα δι' ἀναλόγων θεσμῶν. Ἐντὸς ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος δεόν νὰ ψηφισθοῦν οἱ σχετικοὶ νόμοι.

δ'. Ἐκπαίδευσις

Ὁ ὠργανωμένος γυναικεῖος κόσμος διαπιστώνει τὸ θλιβερὸν φαινόμενον ὅτι μετὰ ἑκατὸν καὶ πλέον ἔτη ἐλευθέρου πολιτικοῦ βίου, ὑπάρχει ἀκόμη ἐκτεταμένη ἀγραμματοσύνη εἰς τὴν χώραν μας, ἰδιαιτέρως βρῦκουσα τὸν γυναικεῖον πληθυσμόν. Διὰ τοῦτο ἐφιστᾷ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τῆς θεμελιώδους ἀνάγκης ν' ἀποτελέσῃ ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις τὴν βασικὴν μέριμναν τοῦ κράτους, νὰ διατεθοῦν δι' αὐτὴν τὰ ἀνγκαῖα χρηματικὰ μέσα καὶ νὰ ὀργανωθῇ

κατά τρόπον εξυπηρετοῦντα τὸν λαὸν καὶ τὰς ἀνάγκας του καὶ ζητεῖ νὰ καθιερωθῇ μὲ τὸ Σύνταγμα. 1) Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις νὰ εἶναι τοῦλάχιστον ἐπταετῆς, ὑποχρεωτικὴ καὶ πραγματικῶς δωρεάν, προσιτὴ καὶ εἰς τοὺς ἀπόρους, διὰ τῆς ὀργανώσεως ἑλιων τῶν θεσμῶν τῆς προσχολικῆς καὶ τῆς σχολικῆς προνοίας, δωρεάν βιβλία, συσσίτια κλπ. 2) Ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ ὀργάνωσις των νὰ ἐξυπηρετῇ τὰς ζωτικὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ. 3) Γλῶσσα τῆς ἐκπαιδεύσεως ὀρίζεται ἡ γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ δημοτικὴ. 4) Ἡ ὀργάνωσις τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς ἀφορᾷ τὸ κράτος, ἀφορᾷ τὴν Πολιτείαν, ἡ ὁποία ὑποχρεοῦται νὰ ιδρύσῃ καὶ νὰ ὀργανώσῃ νηπιαγωγεῖα καὶ νηπιοτροφεῖα εἰς ἀριθμὸν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ. 5) Τὸ κράτος ὀφείλει νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ νὰ τὴν παρέχῃ δωρεάν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις δέον νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ προσιτὴ εἰς τοὺς ἀπόρους, μὲ τὴν ὀργανωσιν ἀναλόγων θεσμῶν προνοίας. 6) Ἡ μόρφωσις τῶν ἐνηλίκων ἀναλφάβητων καὶ ἡ συμπληρωματικὴ μόρφωσις, γενικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ τῶν ἤδη ἐργαζομένων, δέον νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ νὰ παρέχωνται δωρεάν ἐντὸς τῶν ἐργασίμων ὥρων, χωρὶς ἐλάττωσιν τῆς πληρωμῆς των. 7) Ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστῆμη εἶναι ἐλεύθεραι.

ε'. Εἰρήνη

Αἱ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος, ὅπου οἱ τελευταῖοι πόλεμοι ἐπεσώρευσαν τῶσιν δυστυχίαν, τῶσιν ἀπόγνωσιν, μετὰ φρίκης ἀντικρύζουν τὴν πιθανότητα ἐνὸς νέου πολέμου. Διὰ τοῦτο ζητοῦν : Νὰ καθιερωθῇ μὲ τὸ σύνταγμα ὡς μόνιμος πολιτικὴ τοῦ κράτους ἡ πολιτικὴ τῆς εἰρήνης καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς ἐνισχύσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.